

Zadeva C-643/23

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

26. oktober 2023

Predložitveno sodišče:

Tribunal da Relação de Lisboa (pritožbeno sodišče v Lizboni,
Portugalska)

Datum predložitvene odločbe:

4. julij 2023

Pritožnica:

Agenciart – Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

CT

Predmet postopka v glavni stvari

Pritožba, ki jo obravnava Tribunal da Relação de Lisboa (pritožbeno sodišče v Lizboni), se nanaša na razmejitev področja uporabe postopka za izdajo plačilnega naloga, in sicer izpolnjevanje (ali ne) objektivnih in subjektivnih pogojev, ki veljajo za navedeni postopek – Pojma „trgovinski posel“ in „podjetje“ iz člena 2, točka 1 oziroma 3, Direktive 2011/7/EU – Delovanje kot organizacija v okviru samostojne strokovne dejavnosti in strukturirano opravljanje navedene dejavnosti

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga prava Unije, zlasti uvodne izjave 5 in člena 2, točka 3, Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL 2011, L 48, str. 1) – Člen 267 PDEU

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je treba fizično osebo, ki kot samostojna delavka običajno opravlja poklic igralka za denarno plačilo, šteti za „podjetje“ v smislu in za namene uvodne izjave 5 in člena 2, točka 3, Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011, tudi če nima organizirane strukture sredstev (ker samo opravlja navedeno dejavnost, ne da bi imela lastne prostore, osebje, orodje ali opremo, ki bi bili povezani z njeno poklicno dejavnostjo)?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih, zlasti uvodni izjavi 5 in 10 ter člen 2, točki 1 in 3

Navedene določbe nacionalnega prava

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (uredba-zakon št. 62/2013 z dne 10. maja 2013 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih in o prenosu Direktive 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011), zlasti člen 3(b) in (d)

„Člen 3

Opredelitve pojmov

Za namen te uredbe-zakona so ti izrazi opredeljeni tako:

[...]

(b) „trgovinski posli“ pomeni posle med podjetji ali med podjetji in javnimi organi, ki vodijo k dobavi blaga ali izvajanju storitev za plačilo;

[...]

(d) „podjetje“ pomeni kateri koli subjekt, razen javnega organa, ki deluje v okviru svoje neodvisne gospodarske ali strokovne dejavnosti, tudi če jo izvaja ena sama oseba;“

Regime dos procedimentos para cumprimento de obrigações pecuniárias emergentes de contratos de valor não superior à alçada do tribunal de 1.ª Instância, aprovado pelo Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (ureditev postopkov za izvršbo denarnih obveznosti, ki izhajajo iz pogodb v znesku, ki ne presega pristojnosti sodišča prve stopnje, sprejeta z uredbo-zakonom št. 269/98 z dne 1. septembra 1998, v nadaljevanju: RPCOPEC), zlasti člen 7

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Pritožnica je gospodarska družba, ki deluje na področju umetniškega posredovanja in upravljanja umetniških karier igralcev, s katerimi je sklenila agencijsko pogodbo. CT, nasprotna stranka v pritožbenem postopku, opravlja poklic igralke in je s pritožnico sklenila agencijsko pogodbo, ki je potekla 30. junija 2017.
- 2 Pritožnica se je maja 2017 s televizijsko produkcijsko družbo pogajala o sodelovanju nasprotne stranke v pritožbenem postopku v telenoveli in se dogovorila o pogojih njenega sodelovanja v zameno za provizijo za opravljene storitve zastopanja. Sodelovanje v telenoveli se je začelo junija 2017 in se zaključilo maja 2018.
- 3 Pritožnica je 17. julija 2019 za navedene storitve izdala račun št. 2019/1 v znesku 19.188 EUR, ki ga nasprotna stranka v pritožbenem postopku še ni plačala. Pritožnica trdi, da ima pravico do provizije ne glede na to, da je agencijska pogodba potekla 30. junija 2017, saj si je prizadevala za promoviranje, pogajanje in sklenitev navedene pogodbe pred prenehanjem razmerja zastopanja.
- 4 Pritožnica je zoper nasprotno stranko v pritožbenem postopku pri Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (okrožno sodišče v Lizboni, Portugalska) vložila predlog za izvršbo za plačilo določenega zneska.
- 5 Kot izvršilni naslov je predložila plačilni nalog s potrdilom o izvršljivosti, izdan v okviru postopka za izdajo plačilnega naloga pred Balcão Nacional das Injunções (nacionalna služba za plačilne naloge, Portugalska). Navedeni postopek se je začel 24. oktobra 2019, potrdilo o izvršljivosti pa je bilo izdano 23. januarja 2020.
- 6 Pritožnica je kot izvršljivi znesek navedla znesek 19.188 EUR, ki je bil naveden na računu št. 2019/1, skupaj z zamudnimi obrestmi. Predlog za izdajo plačilnega naloga se je nanašal na pogodbo za dobavo blaga in storitev z dne 1. junija 2017 in za obdobje od 1. junija 2017 do 31. maja 2018.
- 7 Nasprotna stranka v pritožbenem postopku je ugovarjala predlogu za izvršbo, pri čemer se je sklicevala na neobstoje ali ničnost vročitve v postopku za izdajo plačilnega naloga, na napako v vrsti postopka, na neobstoje pasivne legitimacije v okviru izvršbe in na zastaranje terjatve, ki je predmet izvršbe.
- 8 Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa je menilo, da je ugovor zoper izvršbo utemeljen, in je zato ustavilo izvršbo.
- 9 Pritožnica je nato vložila pritožbo pri Tribunal da Relação de Lisboa, ki je predložitveno sodišče.

Trditve strank

Stališče pritožnice

- 10 Pritožnica meni, da je razmerje zastopanja, vzpostavljeno med strankama z agencijsko pogodbo, trgovinski posel v smislu pojma iz člena 3(b) uredbe-zakona št. 62/2013.
- 11 Storitve, ki jih opravlja pritožnica, naj bi bile povezane s poklicem nasprotne stranke v pritožbenem postopku, ki je igralka, in naj bi bile namenjene opravljanju strokovne dejavnosti zadnjenavedene, tako da naj nobene od strank ne bi bilo mogoče šteti za potrošnika, kar je pomembno za namene člena 2(2)(a) uredbe-zakona št. 62/2013, ki s svojega področja uporabe izključuje potrošniške pogodbe.
- 12 Poleg tega naj bi nasprotna stranka v pritožbenem postopku prav zato, ker opravlja poklic igralke za svoj račun in je sporno agencijsko pogodbo sklenila kot taka, morala biti zajeta s pojmom „podjetje“ iz člena 3(d) uredbe-zakona št. 62/2013.
- 13 Iz tega naj bi izhajalo, da to, da je pritožnica uporabila postopek za izdajo plačilnega naloga, izpolnjuje objektivne in subjektivne pogoje, ki jih določa zakon, in pomeni ustrezno postopkovno sredstvo, s katerim se zahteva izpolnitev obveznosti, ki je nasprotna stranka v pritožbenem postopku ni izpolnila, tako da je mogoče ugotoviti, da je izvršilni naslov veljaven.
- 14 Posledično naj bi bilo treba pritožbi ugoditi in izpodbijano sodbo razveljaviti ter zadevo vrniti prvostopenjskemu sodišču, da nadaljuje postopek.

Stališče nasprotne stranke v pritožbenem postopku

- 15 Po mnenju nasprotne stranke v pritožbenem postopku je prvostopenjsko sodišče pravilno ugotovilo, da uporaba postopka za izdajo plačilnega naloga, s katero se predlaga sodna izterjava zahtevanega zneska, ni dopustna, ker pogodba, iz katere izhaja obveznost plačila navedenega zneska, ne spada pod pojem trgovinskega posla. Da bi se štelo, da gre za trgovinski posel, zakon zahteva, da so pogodbene stranke podjetja ali podjetja in javni organi, kar pa naj v tej zadevi očitno ne bi veljalo, saj ne gre za odnos med podjetji ali podjetji in javnimi organi ali nekom, ki opravlja gospodarsko dejavnost, kajti nasprotna stranka v pritožbenem postopku opravlja poklic igralke.
- 16 Nasprotna stranka v pritožbenem postopku se v zvezi z razlago pojmov trgovinski posel in podjetje v smislu Direktive 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 v obrambo sklicuje na sodbo Sodišča z dne 15. decembra 2016, Nemeč (C-256/15, EU:C:2016:954), v kateri je Sodišče razsodilo, da ne zadostuje, da oseba sklene nek posel, da bi bila zajeta s pojmom podjetja in da bi bil ta posel lahko opredeljen kot trgovinski. Poleg tega naj bi (i) morala ta oseba v okviru take dejavnosti ali neodvisne strokovne dejavnosti delovati kot organizacija, kar pomeni, da navedena oseba ne glede na to, kakšna je v skladu z nacionalnim pravom njena oblika ali pravni status, opravlja gospodarsko dejavnost strukturirano in trajno, torej njena dejavnost ne sme biti občasna in izolirana, (ii) zadevni posel moral spadati v okvir navedene dejavnosti.

- 17 Zadevna domnevna agencijska pogodba naj ne bi bila pogodba med podjetji in je naj zato ne bi bilo mogoče šteti za trgovinski posel. Iz podpisa te pogodbe naj ne bi bilo mogoče sklepati, da nasprotna stranka v pritožbenem postopku, ki opravlja poklic igralke, strukturirano in trajno opravlja gospodarsko dejavnost ali da v okviru gospodarske dejavnosti opravlja neodvisno strokovno dejavnost.
- 18 To, da je nasprotna stranka v pritožbenem postopku to pogodbo [prvotno] opredelila kot pogodbo o „komercialni distribuciji“, naj ne bi vplivalo na pravno opredelitev strank take pogodbe.
- 19 Nasprotna stranka v pritožbenem postopku je igralka v svobodnem poklicu in opravlja intelektualne storitve na podlagi posebne poklicne kvalifikacije, osebno in v okviru razmerja zaupanja, tako da naj ne bi bila zajeta s pojmom trgovca.
- 20 Poleg tega nasprotna stranka v pritožbenem postopku v okviru postopku za izdajo plačilnega naloga trdi, da pritožnica ni dokazala, da je izvedla prvi zahtevek za plačilo, in da je zato treba šteti, da ni dokazano, da je nasprotna stranka v pritožbenem postopku prejela račun št. 2019/1. Sklicuje se tudi na neobstoj ali neveljavnost vročitve, da bi lahko vložila ugovor v postopku za izdajo plačilnega naloga, kar naj bi imelo za posledico neveljavnost izvedenih dejanj. Ker naj do vročitve nasprotni stranki v pritožbenem postopku ne bi prišlo, naj bi bilo treba zadevo odslej obravnavati po posebnem postopku ugotovitvene tožbe, v katerem predlog za izdajo plačilnega naloga ne bi vseboval potrdila o izvršljivosti.
- 21 Nasprotna stranka v pritožbenem postopku prav tako trdi, da agencijska pogodba ni bila sklenjena med njo in pritožnico, ampak med pritožnico in družbo CT Unipessoal, Lda. Tako naj nasprotna stranka v pritožbenem postopku ne bi imela procesnega upravičenja vstopiti v ta postopek kot dolžnik v tem postopku.
- 22 Poleg tega naj bi terjatve za opravljanje zastopniških storitev zastarale v dveh letih. Ko je pritožnica vložila predlog za izdajo plačilnega naloga, naj bi domnevno dolgovana provizija že zdavnaj zastarala.
- 23 Nasprotna stranka v pritožbenem postopku tudi trdi, prvič, da je pogodba, sklenjena med njo in pritožnico, prenehala precej pred potekom pogodbe o produkciji, sklenjene s televizijsko produkcijsko družbo, in drugič, da pritožnica ni sodelovala pri pogodbi, sklenjeni s televizijsko produkcijsko družbo, in da si ni prizadevala za sklenitev slednje, saj je nasprotna stranka v pritožbenem postopku sama zaključila pogajanja o pogojih navedene pogodbe. Iz teh razlogov naj upniku ne bi dolgovala nobene provizije.
- 24 Glede na vse navedeno, čeprav prvostopenjsko sodišče ni ustrezno preučilo zgoraj navedenih razlogov, naj to ne bi vplivalo na izid zadeve. V izpodbijani sodbi naj namreč ne bi bila storjena napaka pri razlagi člena 3(b) in (d) uredbe-zakona št. 62/2013 in naj bi jo bilo zato treba v celoti potrditi.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 25 Predložitveno sodišče preučuje vprašanje, ali je prišlo do napake pri vrsti postopka.
- 26 V skladu z zakonom vsaka izvršba temelji na izvršilnem naslovu, ki določa predmet in omejitve izvršilnega postopka, neobstoj ali neizvršljivost izvršilnega naslova pa sta razlog za ugovor zoper izvršbo. Če torej izterljiva obveznost ni ustrezno zajeta z izvršilnim naslovom ali presega njegove meje, gre za napako zaradi neobstoja izvršilnega naslova. Posledično neobstoj izvršilnega naslova nujno povzroči prenehanje izvršbe.
- 27 V obravnavani zadevi je prvostopenjsko sodišče razsodilo, da zadevni plačilni nalog ni izvršilni naslov, ker znesek, naveden na računu, vložnem v spis izvršilnega postopka, presega znesek 15.000 EUR in ker nasprotna stranka v pritožbenem postopku ni gospodarsko podjetje, zato pritožnica proti njej ni mogla začeti navedenega postopka.
- 28 Člen 10 uredbe-zakona št. 62/2013 upniku v okviru trgovinskega posla, ki ne vključuje potrošnikov, priznava pravico, da zahteva izdajo plačilnega naloga ne glede na znesek terjatve, kar pomeni, tudi če je znesek te terjatve višji od 15.000 EUR, zneska, na katerega je omejena splošna ureditev za plačilni nalog (v skladu s členom 7 RPCOPEC).
- 29 Tako gre ob upoštevanju določb členov 2(1) in (2)(a) ter 3(b) uredbe-zakona št. 62/2013 za terjatve, ki izhajajo iz trgovinskih poslov, pri katerih ne sodeluje potrošnik.
- 30 Predložitveno sodišče v nadaljevanju obravnava objektivne in subjektivne pogoje postopka za izdajo plačilnega naloga.
- 31 V zvezi z objektivnimi pogoji sta pomembna pojma *denarne obveznosti*, ki izhaja iz pogodbe (člen 1 uredbe-zakona št. 269/98), in *trgovinskega posla* [člen 3(b) uredbe-zakona št. 62/2013]. V zvezi s subjektivnimi pogoji, so pomembni pojmi *potrošnika* [člen 2(2)(a) uredbe-zakona št. 62/2013], *javni organi* [člen 3(c) uredbe-zakona št. 62/2013] in *podjetje* [člen 3(d) uredbe-zakona št. 62/2013].
- 32 V obravnavani zadevi se je plačilni nalog s potrdilom o izvršljivosti nanašal na plačilo računa za storitve, opravljene na podlagi agencijske pogodbe, za katere je pritožnica kot agentka trdila, da jih je opravljala za nasprotno stranko v pritožbenem postopku v okviru njene dejavnosti kot poklicne igralke.
- 33 Iz tega sledi, da so podani objektivni pogoji pogodbe kot vira zahtevane terjatve in denarne narave v ožjem smislu, torej kot obveznosti plačila denarnega zneska. To med strankama ni sporno.

- 34 Spor se namreč nanaša na vprašanje, ali je treba šteti, da sta izpolnjena objektivni pogoj trgovinskega posla in subjektivni pogoj glede statusa podjetja iz člena 3(b) oziroma (d) uredbe-zakona št. 62/2013.
- 35 Predložitveno sodišče navaja, da je bila z navedeno uredbo-zakonom v nacionalni pravni red prenesena Direktiva 2011/7/EU, s katero je bila nadomeščena in razveljavljena Direktiva 2000/35/ES, ki je urejala isto področje.
- 36 V členu 3(b) uredbe-zakona št. 62/2013 je trgovinski posel opredeljen kot posel med podjetji, ki vodijo k dobavi blaga ali izvajanju storitev za (denarno) plačilo.
- 37 Analizirati je torej treba strukturo pogodbe, sklenjene med strankama. Za preučitev oblike postopka, ki se uporabi, je treba upoštevati predmet in razlog za zahtevek, kakor izhajata iz predloga za izdajo plačilnega naloga, pri čemer je treba upoštevati, da pritožnica v navedenem predlogu trdi, da je v razmerju do nasprotne stranke v pritožbenem postopku „nastopala kot agentka“.
- 38 Agencijsko pogodbo ureja Decreto-Lei n.º 178/86, de 3 de julho (uredba-zakon št. 178/86 z dne 3. julija 1986), ki jo opredeljuje kot pogodbo, s katero se ena od strank zaveže, da bo proti plačilu spodbujala sklepanje pogodb za račun druge stranke.
- 39 Na eni strani je sodna praksa agencijsko pogodbo opredelila kot gospodarsko pogodbo. Na drugi strani sodna praksa ni soglasno odgovorila na vprašanje, ali je treba agencijsko pogodbo za umetniške kariere opredeliti kot agencijsko pogodbo.
- 40 Seveda je agencijska pogodba oblika pogodbe o trgovskem zastopanju, zato ni nobenega dvoma, da je treba dejavnost, ki jo opravlja pritožnica, opredeliti kot opravljanje storitev. Tako je podan objektivni vidik pojma trgovinskega posla.
- 41 Predložitveno sodišče ugotavlja, da so v obravnavani zadevi izpolnjeni objektivni pogoji za uporabo postopka za izdajo plačilnega naloga v okviru njegovega gospodarskega vidika.
- 42 Predložitveno sodišče glede subjektivnega pogoja glede statusa podjetja navaja, da je bila agencijska pogodba, na podlagi katere so bile opravljene storitve, navedene na računu, priloženem predlogu za izdajo plačilnega naloga, sklenjena med pritožnico, ki je gospodarska družba, in nasprotno stranko v pritožbenem postopku, ki je fizična oseba.
- 43 Zato je treba ugotoviti, ali sta ena in druga zajeti s pravnim pojmom podjetja, ki pomeni katero koli organizacijo, ki deluje v okviru svoje neodvisne gospodarske ali strokovne dejavnosti, tudi če to dejavnost izvaja ena sama oseba (člen 2, točka 3, Direktive 2011/7/EU).
- 44 Vključitev pritožnice v to kategorijo ni vprašljiva. Spor se nanaša na nasprotno stranko v pritožbenem postopku.

- 45 Ker je pritožnica v predlogu za izdajo plačilnega naloga navedla, da nasprotna stranka v pritožbenem postopku opravlja poklic igralke in je bil predmet agencijske pogodbe promoviranje njene kariere, je treba pojem dejavnosti, ki jo fizična oseba opravlja na svojem poklicnem področju, upoštevati v okviru njenega strokovnega vidika.
- 46 Uvodna izjava 10 Direktive 2011/7/EU, v kateri je izrecno navedeno, da „ta direktiva velja“ za svobodne poklice, pomeni, da so svobodni poklici zajeti s širokim pojmom podjetja.
- 47 Ob upoštevanju tega, da je bilo v predlogu za izdajo plačilnega naloga zatrjevano, da nasprotna stranka v pritožbenem postopku opravlja poklic igralke in da je bila agencijska pogodba, ki jo je sklenila s pritožnico, osredotočena na promoviranje njene strokovne dejavnosti v okviru svobodnega poklica, to *prima facie* kaže na njeno opredelitev kot podjetje.
- 48 Predložitveno sodišče navaja sodbo Nemeč, na katero se sklicuje nasprotna stranka v pritožbenem postopku in v zvezi s katero navaja, da pojasnitev pojma *trajno*, na katero se sklicuje Sodišče, ne poraja nobenega dvoma, saj se redno in neprekinjeno opravljanje določene dejavnosti šteje za tako. Dvom se nanaša na to, kako je treba razumeti delovanje *kot organizacija in strukturirano opravljanje* te dejavnosti. Sodba Nemeč se namreč nanaša na strokovno dejavnost obrtnika, ki je imetnik dovoljenja za opravljanje dejavnosti kot samostojni obrtnik. Opravljanje take dejavnosti predpostavlja, da ima na voljo strukturiran sklop proizvodnih sredstev.
- 49 Ti dvomi ostajajo v okviru Direktive 2011/7/EU, saj sta opredelitvi pojmov *trgovinski posel* in *podjetje* iz navedene direktive enaki opredelitvam iz Direktive 2000/35/ES, na kateri temelji sodba Nemeč.
- 50 Razlike med dejanskim stanjem, obravnavanim v sodbi Nemeč, in dejanskim stanjem v obravnavani zadevi ne omogočajo jasnega prenosa ugotovitev, do katerih je Sodišče prišlo v navedeni sodbi. K temu je treba dodati še okoliščino, da predložitveno sodišče ni našlo nobene druge sodbe Sodišča, v kateri bi se to izreklo o razlagi navedenih pravil.
- 51 Zato obstaja razumen dvom o razlagi uvodnih izjav 5 in 10 ter člena 2, točki 1 in 3, Direktive 2011/7/EU, ki ima osrednjo vlogo za rešitev spora v obravnavani zadevi.
- 52 Zato je predložitveno sodišče v skladu s členom 267 PDEU prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo zgoraj navedeno vprašanje.